

כותרת: מתודות לדיון הכותב/ת: גל כהן-דגן (עריכה)

מתודות לפתיחת דיון

- ❖ פלקטי התייחסות: זוהי מתודת פתיחה המאפשרת חשיבה עצמאית ראשונית והבעת דעה על נושא הפעולה תוך הסתובבות בחדר.
עזרים: פלקטי התייחסות המתאימים לנושא הדיון- כתבות, משפטים, קטעי קריאה קצרים ושירים, עטים. מהלך: יש לתלות פלקטי התייחסות ברחבי הכיתה. יש להנחות את החניכים להסתובב בחדר, לעיין בכתוב, ולכתוב את התייחסותם לנושא. לאחר מכן חוזרים למליאה ודנים בנושא באמצעות פלקטי ההתייחסות.
- ❖ תחרות אסוציאציות: זוהי מתודה לפתיחת דיון. מחלקים את החניכים לשתי קבוצות ותולים על שני צידי הקיר נייר עיתון ריק/או מחלקים את הלוח לשניים. בכל פעם המדריך יגיד מילה ונציג מכל קבוצה צריך לרוץ לדף של קבוצתו ולכתוב את כל האסוציאציות שעולות לו עד שהמדריך מחליף מילה והבא בתור צריך לבוא לדף. בסוף הזמן מחליפים דפים וכל קבוצה סופרת לקבוצה השנייה כמה מילים יש לה. מנצחת הקבוצה שיש לה הכי הרבה מילים.
- ❖ דף גמרא: מתודה לנושאי אקטואליה. כל חניך מקבל דף או דפים עם קטעים ופרשנויות שונות לנושא שעליו הולכים לקיים דיון (צריך להכין מראש) דף הגמרא יוצר דיון דינמי, שכן אפשר לעבור בין נקודות השקפה שונות בקלות במהלך הדיון.
- ❖ דף גמרא 2: תולים על הקיר פלקטים שבמרכזם כתוב נושא הפעולה או קטע קצר שמתייחס אליו. מסביב לטקסט כותבים שאלות ואמירות להתייחסות (צריך להכין מראש). כל חניך מקבל מרקר וכותב את דעתו על הפלקטים לפי השאלות והאמירות. זוהי נקודת הפתיחה לדיון שהיא הרבה יותר מעמיקה, מכיוון ששלב הברור הראשוני והאישי בנושא כבר התקיים. אפשרות נוספת- להכין את "דפי הגמרא" על דף קטן ולחלק לכל חניך כדי שהתייחסות החניכים תהיה יותר אישית והחניכים יכתבו דברים שהם לא היו כותבים על הפלקט.
- ❖ בחירה בין משפטים: לדיון בנושא גדול: מכינים פלקטים קטנים, כל פלקט מייצג תת נושא של הנושא הגדול. על כל פלקט רושמים משפטים המייצגים דעות שונות בקשר לתת הנושא. לכל משפט יש מספר בכל פלקט מספרים שונים (מפלקט אחר) 1-2 , 6-11 , 11-12 וכו'. החניכים עוברים בין הפלקטים ורושמים על פתק 7 מספרים של משפט אחד מכל פלקט איתם הם מזדהים. לאחר שכולם

סיימו מתחלקים לקבוצות לפי חניכים שרשמו מספרים זהים ומבצעים ביחד משימה הקשורה בנושא הפעולה.

❖ תערוכה: מכינים ביחד תערוכה על נושא מסוים, רצוי שהתערוכה תהיה כמה שיותר יצירתית ותכלול מוצגים מעניינים (יצירות שהכנתם בנושא, שירים, מאמרים, פסלים, חפצים מהבית ועוד... ועוד... ועוד...).

מתודות לדיון

❖ מעגל זוגות עם פתקים: כמו במעגל זוגות רגיל רק שבמקום שהמדריך יגיד נושא אחד לכולם, מול כל זוג מונח פתק עם נושא אחר לשיחה, כשמגיע הזמן להתחלף שני המעגלים זזים והפתקים נשארים במקום, כך שכל פעם יש זוגות חדשים ונושאי שיחה אחרים.

❖ קרוסלה: זוהי מתודה שיוצרת שיחה אישית בין החניכים. עזרים: כרטיסיות עם נושאים לשיחה. מהלך: החניכים יושבים בשני מעגלים בהם מספר זהה של חניכים, חיצוני ופנימי, כך שכל חניך יושב מול חבר לכיתה. בכל פעם המדריך מקריא כרטיסיה עם נושא לשיחה/שאלה וכל כמה דקות יש להנחות את החניכים במעגל החיצוני להחליף מקום ולהחליף נושא/שאלה.

❖ הקונכייה: קובעים מראש חפץ מסוים שרק מי שמחזיק אותו יכול לדבר.

❖ הייד פארק: בימת נואמים, בכל פעם מעלים נושא לדיון והחניכים עולים ומתייחסים.

❖ הכיסא החם: יש כסא אחד שעליו רשום "בעד" ועל הכסא השני רשום "נגד" - כל חניך יכול לקום להתישב באחד הכסאות ולומר מה הוא חושב על הנושא לפי הכסא עליו הוא יושב, כאשר לאחד החניכים יש משהו שהוא היה רוצה לומר הוא הולך ונעמד מאחורי הכסא שעליו רוצה לשבת, המשתתף שמדבר יכול לסיים את דבריו, אך מיד מפנה מקום למי שרצה לדבר.

❖ שני בלונים – שני הצדדים: כל בלון מייצג צד בדיון כל בלון עובר בסבב בכיוון מנוגד לשני. על כל חניך להביע דעה בהתאם לבלון שברשותו.

❖ חטיפות שבדיות: מחלקים את הקבוצה לשתי קבוצות, כל קבוצה מחזיקה צד אחד בדיון. הקבוצות עומדות בשתי שורות אחת מול השנייה. בכל פעם נותנים לנציגים משני הצדדים לדבר ולשכנע את חברי הקבוצה השנייה. אחרי כל סיבוב מי שהשתכנע עובר לצד השני, המטרה של כל קבוצה - להעביר אליה כמה שיותר אנשים.

- ❖ שעון פגישות: כל חניך מקבל דף עם ציור של שעון. על החניכים למלא את לוח הפגישות שלהם, כך שבכל שעה יפגשו עם חניך אחר. המדריך מציין את השעה ואת הנושא שבו צריך לדון, והחניכים נפגשים ומשוחחים על פי לוח הפגישות שקבעו מראש.
- ❖ כדור צמר: יושבים במעגל ונותנים לאחד החניכים כדור צמר. החניך צריך להחזיק בחוט, למסור את הכדור לאחד מחברי הקבוצה ולשאול אותו שאלה הקשורה לנושא הפעולה. כל ממשיכים עד שנוצר פלונטר. בסוף צריך למסור את הכדור בסדר הפוך ולהתיר את הפלונטר, כל מי שמקבל את הכדור צריך לענות על השאלה שנשאל בסיבוב הקודם.
- ❖ נייר טואלט: מעבירים גליל של נייר טואלט בין החניכים ואומרים להם לקחת כמה שהם רוצים. לאחר מכן כל אחד מספר על עצמו דברים או מביע טיעונים בעד / נגד נושא הדיון כמספר הריבועים שהוא לקח מהנייר טואלט.
- ❖ תצפיתנים: ממנים חניכים אשר צריכים לכתוב את כל המתרחש בפעולה: מי הדובר העיקרי, מי לא מדבר כלל, באיזו אוירה מתנהל הדיון, כמה אנשים משתתפים בדיון וכו'. לאחר פרק זמן מסוים ה"תצפיתנים" מוסרים את ממצאיהם לקבוצה, והחניכים בוחנים האם וכיצד לשפר את המצב.
- ❖ ערב דוורים: מכינים מראש הרבה ריבועים קטנים של נייר, ומחלקים לכל חניך עט. המדריך משמש דוור שמעביר את הפתקים בין החניכים. החניכים צריכים לכתוב אחד לשני על פי שאלות מנחות ולהעביר את הפתקים באמצעות הדוור. לדוגמה: אני כועס עליך כי... התכונה שאני הכי אוהב בך... אני מרגיש שבזמן האחרון התרחקנו כי... התנהגות שהייתי רוצה שתשפר... אני מתקשה להתקרב אליך כי... משהו שאף פעם לא העזתי לומר לך בקול רם... חשוב ליצור בערב אווירה מתאימה של פתיחות ואינטימיות.
- ❖ בניגוד לדעתך: בוחרים שני חניכים ונותנים להם נושא לדיון. הם חייבים להתחיל כל משפט במילים "בניגוד לדעתך...".
- ❖ מרוץ שליחים: מחלקים את הקבוצה לקבוצות קטנות. התחרות היא מעין מרוץ שליחים, שבו כל קבוצה עומדת בטור ומולה במרחק ריצה פרוס נייר עיתון. המדריך מפנה שאלה זזה לכל הקבוצות, ועל כל חניך לרוץ בתורו ולרשום כמה שיותר תשובות לשאלה בזמן נתון. בתום הזמן, הקבוצה שהצליחה לרשום הכי הרבה תשובות- ניצחה. לדוגמא: הנושא- פוליטיקה ישראלית: שרים, ראשי ממשלות וכו'.
- ❖ סיכום דברי הקודם: במשך הדיון חייב הדובר לחזור על דברי מי שקדם לו, לפני שיביע את עמדתו. על מנת לעודד את החניכים להקשיב לדברי הדובר הקודם ולא לחשוב רק על "מתי תורי לדבר..."

❖ אקווריום: מכניסים שני חניכים לתוך המעגל ומושיבים אותם אחד מול השני. כל אחד מקבל פתק המביע עמדה המנוגדת לעמדה של השני. כל חניך צריך לייצג את הדעה הכתובה (בלי קשר לדעתו האישית). כאשר החניך "נתקע", חניך אחר צריך להיכנס ל"אקווריום" ולהמשיך לייצג את העמדה הכתובה בפתק. בנוסף חניך שרוצה יכול להחליף את אחד הדוברים ב"אקווריום" על ידי נגיעה בכתף. מתודה זו טובה כשיש לבחון נקודה מסוימת מעמדות שונות. היא גם עוזרת כשתרבות הדיון בקבוצה לקויה, שכן רק למי שנמצא ב"אקווריום" מותר לדבר.